

Over *integrated medicine* of: struikroverij in de geneeskunde

C.N.M. Renckens

Dames en heren,

Met een mengeling van trots en schaamte sta ik hier nu voor exact de twintigste maal in een jaarvergadering om u, leden van onze geliefde Vereniging, toe te spreken. Trots omdat u mij zo lang als voorzitter tolereerde en trots om wat de Vereniging in die periode van twintig jaar heeft bereikt. Die resultaten zijn het gevolg van inspanningen van zeer velen, zowel van gewone leden als van mijn medebestuurleden, zonder wier inzet en intelligentie ik mij geen raad zou hebben geweten. Schaamte over een zo onfatsoenlijk lange periode als voorzitter, een onderwerp waarop ik in het tweede deel van mijn rede nog terug zal komen. Maar nu eerst de actualiteit.

Tevredenheid en voldoening • Eerst wil ik mijn tevredenheid uitspreken over de recente ontwikkelingen op het gebied van de terugdringing van de kwakzalverij, ontwikkelingen die door de secretaris in zijn jaarverslag ook reeds zijn gememoreerd. Ze hebben vooral betrekking op de KNMG en KNMP, op de toenemende sympathie die wij ervaren bij opinieliders en betere journalisten als Hans van Maanen, Frits Abrahams, Simon Roozendaal en op de voorgenomen verandering van regelgeving inzake de BTW-heffing op alternatieve geneeswijzen, voorzover aangeboden door artsen. Vooral de motivatie om hen het hoge BTW-tarief in rekening te doen brengen staat mij aan: de geneeskundige waarde van de alternatieve geneeskunde wordt als nihil beschouwd! Hopelijk zal de staatssecretaris van Financiën zich ditmaal niets aantrekken van de protesten die alweer luid opklinken uit de strottenhoofden van kwakzalvende medici.

Hartenwens en ongeduld • Een tweede hartenwens van de VtdK lijkt op redelijk korte termijn ook in vervulling te gaan: de verplichte herregistratie van basisartsen. Nu is het nog zo dat iemand als Sickesz zich tot op hoge leeftijd arts mag blijven noemen, hoewel ze sinds haar artsexamen geen enkele na- of bijscholing gevolgd heeft c.q. hoeft te hebben gevolgd. De patiënt denkt nog altijd met een bekwaam en erkend arts van doen te hebben, terwijl de

De voorzitter spreekt

alternatieve basisarts – en naar schatting is tweederde van alle alternatieve artsen in ons land basisarts – niet gehinderd door reguliere medische kennis en ontwikkelingen vooral in zijn of haar eigen waanwereld pleegt te leven. Nadat basisartsen, aldus in de luwte verblijvend, zich alsmaar konden blijven beroepen op de artsentitel, is de regelgeving inzake periodieke BIG-herregistratie inmiddels ook op hen van toepassing verklaard. Deze herregistratie is bedoeld om de burger te beschermen tegen ‘ondeskundig of onzorgvuldig handelen van beroepsbeoefenaren’. Helaas zal deze herregistratie eerst ingaan voor verloskundigen, verpleegkundigen en fysiotherapeuten en wel op 1 januari 2009, terwijl de ingangsdatum en de exacte eisen voor basisartsen nog niet bekend zijn. Wij doen een dringend beroep op VWS om ook deze herregistratie met spoed in te voeren, want, zoals Van der Smagt lang geleden al eens opmerkte, een artsenopleiding is – anders dan door de alternatieve behandelaar altijd zelf wordt beweerd – eerder een handicap dan een voordeel als men een alternatieve geneeswijze wil beoefenen en datzelfde zal zeker ook opgaan voor reguliere nascholing. Kennis der scheikunde maakt beoefening van homeopathie lastig en hetzelfde geldt voor anatomische kennis voor een acupuncturist. Artsen met een meervoudige persoonlijkheidsstoornis hebben hier overigens een voordeel.

Een punt van toenemende zorg is wel de passieve houding van IGZ inzake de bestrijding van kwakzalverij. Het aantal zaken dat IGZ nog aanbrengt bij de medische tuchtcolleges heeft een bedenkelijk dieptepunt bereikt en bedraagt nog slechts enkele per jaar. In de pe-

riode-Kingma was dat wel anders: 40 à 50 per jaar was geen uitzondering. Ook wij dragen regelmatig casus aan of adviseren mensen die niet weten waar zich met hun onvrede over een bepaalde kwakzalver te vervoegeen naar de IGZ. Vrijwel nimmer wordt actie ondernomen, zelfs de tuchtcolleges klagen daarover in hun jaarverslagen. Onnodig u eraan te herinneren dat men niet de behoefte had een artikel 12 procedure tegen het sepot-besluit in de voorbeeldcasus Millemcam te beginnen. Het aantal medische professionals binnen de IGZ is de laatste jaren ook scherp gedaald en hun positie uitgehold.

Strategie hedendaagse alternatieven • De kwakzalverij is intussen nog lang niet uitgeroeid en zij lijkt ook sluipenderwijs wel van karakter te veranderen. Dat is natuurlijk vooral strategie en *window-dressing*, maar ik wil daarbij toch even met u stilstaan. Alleen al aan de nomenclatuur en het steeds verhullender taalgebruik valt af te leiden dat men zich niet meer diametraal durft te presenteren als alternatief, maar veeleer tracht de afstand tot de reguliere geneeskunde te bagatelliseren. De synoniemen waarvan men zich in de afgelopen decennia heeft bediend zijn u bekend:

- Natuurgeneeskunde
- Alternatieve geneeskunde (1974)
- Additieve geneeskunde
- Integrale geneeskunde
- Biologische geneeskunde
- Holistische geneeskunde
- Complementaire geneeskunde
- Pluriforme geneeskunde
- Geïntegreerde geneeskunde
- Integratieve geneeskunde

Chronische aandoeningen – de win/win van een integrale aanpak

3e Fusioncongres. Rotterdam, 14 april 2008

Toegekende accreditaties Fusion: huisartsen, sociaal-geneeskundigen, jeugdartsen, forensisch medisch genootschap, tuberculose-artsen maar ook: artsen-acupuncturisten, artsen-homeopaten, antroposofisch artsen, orthomanuele artsen en neuraletherapeuten. Maar nog veel meer:

Sprekers

Regulieren	Alternatieven
- Dr. M. van Eijck - L.K.J. van Romunde, arts-epidemioloog - Mw. O.H. van der Baan-Slootweg, kinderarts sociale pediatrie - Mw. drs. L.E.M. Brugemann, huisarts te Amsterdam	- D. Kopsky, IOCOB - Mw. S. Tjon Eng Soe, lid van de wetenschapscommissie van de NAAV, arts-onderzoeker pilot study NAAV ZonMW - Mw. dr. K. Wesa, Vice President Integrative Medicine, Sloane Kettering Memorial New York - prof. dr. J.J. Rasker, Faculteit gedragswetenschappen, Universiteit Twente

Vervolg op pagina 6

U dient bij het vernemen van een dezer termen reflexmatig te reageren zoals Goering deed bij het vernemen van het woord ‘cultuur’, terwijl zijn land in oorlog was: ‘Wenn ich das Wort “Kultur” höre, entsichere ich meinen Browning’. Deze tekst wordt ook wel aan de Nazi-auteur Hans Johst toegeschreven.

Het herkennen van deze medische vrijbuiters wordt intussen steeds lastiger, want meer dan ooit verschuilen zij zich, gelijk struikrovers, in het struweel van de reguliere geneeskunde. Een observatie die ook gedaan kan worden als men hun congressen bekijkt, congressen die – ondanks de toch wel reële teruggang van het alternatieve genezen – nog altijd goed bezocht worden en die veelal rijkelijk gesponsord zijn door de fabrikanten van alternatieve middelen en supplementen. Op vrijwel elk alternatief-geneeskundig congres vindt men tegenwoordig naast *hard core* kwakzalvers ook enkele reguliere sprekers, naïeve artsen of wetenschappers die zich als excuus-Truus laten misbruiken in de jacht van de alternatieven op status, erkenning en accreditatie. Ik geef u acht voorbeelden, alle afkomstig uit 2008, in chronologische volgorde (zie kaders hieronder).

U ziet, dames en heren, hoe de praktijk van de *integrated medicine*, die er gewoon op neer komt dat men onzinnige geneeswijzen binnen-smokkelt in een reguliere omgeving, ook zijn weerslag vindt in de congresactiviteiten van de kwakzalvende nomenclatura in ons land. Dit overzicht van de alternatieve congres-agenda, dat niet eens volledig is, maar ik wilde uw humeur niet helemaal bederven, bewijst dat de tegenpartij – hoe zeer ook in het defensief – nog lang niet verslagen is. Ons aller inzet en diligentie blijft onverminderd geboden.

	- drs. S.H. Kwee, arts-TCM expert, NVF werkgroep Oost-West - dr. G. van der Bie, antroposofisch huisarts te Zeist - Mw. dr. D.R. Moonen, huisarts, arts homeopathie te Maastricht - M. Busch, directeur Van Praag Instituut - dr. Gert E. Schuitemaker, Orthomoleculair Instituut, Gendringen
--	---

A systems view on the future of medicine: inspiration from Chinese Medicine?

TI Pharma workshop. Leiden 23 juni, 2008

- Jan van der Greef, bioloog en hoogleraar LU - Meindert Danhof, hoogleraar farmacologie - Peter Hylands, hoogleraar farmacochemie, Londen	- Jan van der Greef, TNO en directeur Chinees-Nederlands centrum voor preventie en persoonlijke ('personalized') geneeskunde - Xiaorui Zhang, Team Coordinator Traditional Medicine Programme WHO - Jan Schröen, acupuncturist, Kerkrade
--	--

Vrouw-zijn in diagnose en therapie

Folia Orthica Symposium. Amersfoort, 18 september 2008

- Dr. A. Maas, cardiologe te Zwolle - A.Badarts-Smook, dietiste en lactatiekundige - B. Havenith, gynaecologe Boxmeer	- Dr.B. Struck, gynaecologe en arts voor natuurgeneeskunde, Kiel (Dtsld) - A.M. Kruijswijk-van der Heijden, orthomoleculair arts
---	---

Geaccrediteerd door CvAH (huisartsen) met 5 punten.

Eten voor genen

Congres t.g.v. 20-jarig bestaan MBOG. Zeist, 4 oktober 2008

- Prof. Frits Muskiet, klin. chemicus - Bert Verhage, internist, Winschoten - Drs. Gabriel de Vriendt, bioloog	- M. de Waal Malefijt, orthomoleculair diëtiste - Drs. A. Kruijswijk- van der Heide, orthomol. arts - Dirk Zoutwelle, orthomolec. docent - Dr. Gert Schuitemaker, Ortho Instituut - Drs. Machteld Huber, Louis Bolk Instituut
--	---

Voeding en Psyche, subtitel Supplementen of psychofarmaca

Congres in UMCU. Organisatie: Ortho Instituut. Utrecht, 1 november 2008

- Prof. dr. T. Dehue, historicus psychologie - Prof. dr.Witte Hoogendijk, biologisch psychiater VUmc	- Dr. G. Schuitemaker - Dr. J. Kamsteeg, klinisch ecooloog en HPU-ontdekker - Dr. Michael Maes, neuropsychiater, Gent - Bo H. Jonsson, orthomolec. psychiater, Stockholm - Drs. A. van Ommering, arts-acupuncturiste, Nijmegen
---	--

Accreditaties: ABNG, KNMP, MBOG, NIP, NVD/st. ADAP, NVMW, NVNR, NVVP, NWP, VHAN, VNT.

Vitaal ouder worden met acupunctuur en specifieke bewegings- en voedingsleer

NAAV Jubileumcongres. Jaarbeurs Utrecht, 8 november 2008

Heeft regulier ochtendprogramma en alternatief middagprogramma. Beiden dagdelen zijn alleen door de 35-jarige NAAV en de NVA geaccrediteerd als erkende nascholing. Zelfs het reguliere ochtendprogramma is toch wel enigszins vervuild met alternatief gedachtegoed, want naast een geriater en een neurobioloog spreken daarin ook dr. P. Kaiser, voorzitter van het afvallige KNMG-district 6 (R'dam) en mr. Slijper, een medewerker van ZonMW, die wetenschappelijk onderzoek van 'complementaire behandelwijzen', zoals hij die kwakzalverij noemt, belangrijk vindt.

- Dr. C.P.Kaiser, KNMG-er en verzekerings-arts - Prof Scherder, klinisch neuropsycholoog VU - Prof Olde Rikkert, geriater Nijmegen - Mr. M. Slijper, jurist ZonMW	- Baron dr. F. Beyens, acupuncturist - Dr. Ute Engelhardt, acupuncturist - Dr. Li Je, acupuncturist - Drs. R. Bekkering, huisarts-acupuncturist - Dr. Weixing Wang, acupuncturist - Drs. Wauters, natuur-apotheker - Dr. Daniel de Haas, auriculospecialist
---	---

Gezondheidszorg; meer dan techniek

Domus Medica. Utrecht, 1 december 2008

Organisatie Piet Leguit, chirurg n.p., Ines von Rosenstiel en anderen. Gesteund door de zes medisch-wetenschappelijke verenigingen van internisten, orthopeden, chirurgen, kinderartsen, urologen en plastisch chirurgen, alsmede het NIKIM, Nationaal Kennis en Informatie centrum *Integrative Medicine*.

- W. van der Ham, voorzitter OMS - Prof. Dr. D. Swaab, arts neurobioloog - Joke Hellemans, psychotherapeut	- Prof. Dr. Coby Heijnen, psycho-neuro-immunologie - Prof. Dr. F. Saatcioglu, ademhalings-wetenschapper - Prof. Dr. D. Servan Schreiber, psycho-oncoloog en bestseller-auteur - Dr. J.M. Keppel Hesselink, arts-acupuncturist
--	---

Accreditaties: ABMS (alle medisch specialisten, 6 punten).

Nieuwe perspectieven op lichaam en geest

Derde Congres Integrale Psychiatrie vanuit Lentis. Groningen, 3 december 2008

- Prof. F. Muskiet, klinisch chemicus, RUG Discussieleiders (een selectie) - Drs. P. de Rijk, geestelijk verzorger Lentis - Dr. J. Assies, internist-endocrinoloog i.r.	- Dr. M. Appelo, psycholoog en senior onderzoeker Integr Psychiatrie Lentis - Drs. H. Hoenders, psychiater, Lentis - Dr. J.H. Lake, psychiater, Stanford (USA), voorzitter CAM-werkgroep APA - D. Servan Schreiber, psychiater en schrijver bestseller psycho-oncologie Discussieleiders (een selectie) - J.W. Ek, huisarts Hoogeveen en aanhanger Macedonische geneeskunde - I. van Rosenstiel, integraal kinderarts, - Mw. P. Faber, energetisch holistisch therapeut - Zhing Kham Jong So, Tibetaanse lama - Drs. W. Minne, antroposofisch psychiater - Drs. J.P. Jansen, homeopathisch arts - Drs. Y.P. Zhu, herbalist/farmaceut - Mw. M. Zeegers-Nouwen, tandarts-acupuncturist
---	--

Accreditaties: Ned. Ver. Psychiatrie, CvAH (huisartsen) en NIP (psychotherapeuten).

Houdbaarheidsdatum • Mag ik dan nu nog even terugkomen op mij eigen positie als overjarig voorzitter. Hoe ging dat vroeger eigenlijk? Ik toon u een overzicht van mijn voorgangers sinds onze oprichting.

Van het kwartet langblijvers valt bij nadere bestudering van hun biografieën een merkwaardige overeenkomst op tussen mijn persoon en de hoofdpersoon uit Reves boek *De vierde man*, dat in 1981 verscheen, hetzelfde jaar waarin onze Vereniging na vier jaren van crisis uit zijn as herrees. In dat boek ontdekt de hoofdpersoon in een kistje, dat aan een doodskist doet denken, papieren waaruit blijkt dat zijn vriendin Christine eerder drie mannen heeft gehad die onder mysterieuze omstandigheden vrij snel na elkaar zijn overleden. De hoofdpersoon vreest dat hij de vierde zal worden en tracht afstand te nemen van Christine, daarbij – gelukkig toeval - geholpen door het feit dat hij verliefd wordt op Herman. Een echte ontknoping blijft uit en het boek eindigt in een wereld van revistische fantasieën. Waarom doet het mannenkwartet van VtdK-

langbestuurders mij denken aan Reves boek uit 1981? Welnu, mij was reeds bekend dat zowel De Groot als Brenkman voorzitter bleven tot het moment van hun overlijden. De Koning trad af in de jaarvergadering van februari 1931, een vergadering waarop hijzelf nog uitgebreid het woord voerde. In de maart 1931-aflevering van het *Maandblad tegen de Kwakzalverij*, die ik nu gemakkelijk kan raadplegen sinds alle jaargangen van ons orgaan op DVD beschikbaar zijn, staat echter reeds een ‘In memoriam’ voor De Koning, die dus op een haar na hetzelfde lot onderging als de eerder genoemde twee. Ik moet u bekennen dat deze curieuze gegevens uw voorzitter wel aan het denken hebben gezegd. Moet ik nu ook doorgaan totdat ik er oneerbiedig gezegd dood bij neer val? Na twintig jaar pluche-kleven heeft u langzamerhand recht op mijn toekomstplannen in deze eervolle functie, die ik overigens nog steeds met veel plezier bekleed. Ik wil echter niet zoals deze mijn drie voorgangers in het harnas sterven. Concrete toezeggingen over mijn aftreden doe ik u niet, maar wel kan ik u meedelen dat ik veel verwantschap ge-

Voorzitters sinds de oprichting

Dr. G.W. Bruinsma	Geneesheer	1881 – 1888
Mr. L. Zeegers Veecken	Notaris	1888 – 1897
C. Guldensteeden Egeling	??	1898 – 1899
Mr. A.C. van Blommestein	Advocaat	1899 – 1901
J.M. van Elk	Handelsagent	1901 – 1903
Mr. H. Massink	Advocaat	1903 – 1909
Mr. A. Lind	Advocaat	1904 – 1909
Mr. P.W. de Koning	Advocaat	1909 – 1931
E.J. Abrahams	Arts	1931 – 1933
C.S. Baert	Inspecteur Volksgezondheid	1933 – 1933
Dr. J.C. Brenkman	Arts	1933 – 1951
Dr. H.H. Funke	Arts	1951 – 1961
A.P.N. de Groot	Arts (oud-Inspecteur)	1961 – 1980
Dr.L. Meinsma	Arts	1980 – 1981
Vacature (prof. B. Polak, wnm)	Arts	1981 – 1983
C.W.Chr. Deurman	Arts (oud-Inspecteur)	1983 – 1988
Dr. C.N.M. Renckens	Arts	1988 - heden

Toen ik in 2002 een kopgroepje langblijvers opmaakte, leverde dat de volgende tussenstand op:

1. Mr. P.W. de Koning, 22 jaar voorzitter
2. A.P.N. de Groot, 19 jaar voorzitter
3. Dr. C.J. Brenkman, 18 jaar voorzitter
4. C.N.M. Renckens, 14 jaar voorzitter

Thans is dat geworden:

1. Mr. P.W. de Koning, 22 jaar voorzitter
2. Dr. C.N.M. Renckens, 20 jaar voorzitter
3. A.P.N. de Groot, 19 jaar voorzitter
4. Dr. C.J. Brenkman, 18 jaar voorzitter

voel met de honderdjarige die door Godfried Bomans ooit werd geïnterviewd in zijn bundel *Kopstukken* uit 1947. Ik besluit mijn toespraak derhalve met het voorlezen van dit pronkstukje uit Bomans' oeuvre.

DE 100-JARIGE
1947

Voorzitter VtdK?

'Ik kom iets vragen', zei ik, 'vooreerst: hoe bent u zo oud geworden?'
'Het ging vanzelf', antwoordde de jubilaris, 'elk jaar word je een jaar ouder, dat ligt in de natuur der dingen. Toen ik zeventig was, was ik zeventig, en toen ik tachtig werd, was ik tachtig. En zo maar door tot honderd.'
'Doet u er iets voor?'
'Neen ik doe er niets voor, het gaat vanzelf. Dat is het leuke van dit soort werk.'
'Wist u, dat u het zou halen?'
'In het begin niet maar later begon ik het in de gaten te krijgen. Toen ik negentig werd, ging ik de overlijdensberichten in de kranten nakijken; ik knoopte vriendschap aan met de portier van het oude-mannenhuus, en zo kon ik de stand op de voet volgen. Doorzetten, dacht ik, de tanden op elkaar. En jawel hoor, ik haalde het.'
'Waaraan schrijft u het toe?'
'Het is een kwestie van geduld. De aanhouder wint, wie het laatst lacht, lacht het best, eind goed al goed, in die richting moet u het zoeken.'
'Wanneer kreeg u het eigenlijk in de gaten?'

'Precies is dat niet te zeggen. Toen ik zeventig werd, was ik nog een onbetekenend mannetje, mijn tijd moest nog komen. Mijn tachtigste verjaardag was zelfs een dieptepunt: niemand begreep waarom ik niet doodging, en - ik wou niets loslaten. Maar toen kwam ik langzaam aan opzetten. Op mijn negentigste begonnen de mensen me na te wijzen, en op mijn vijf en en negentigste had ik de moeilijkheden achter de rug.'

'Hebt u concurrenten?'

'Er wonen een paar negentigers in de stad, maar ik houd ze nauwlettend in het oog. Als er een jarig is, stuur ik hem een kaartje, met mijn leeftijd erop. Dat haalt de fut er wel uit op den duur.'

'Hebt u plezier in uw werk?'

'O ja. Het aardige van ons vak is, dat, als je eenmaal een jaar voor ligt, je niet meer bent in te halen, al doet de andere nog zo zijn best. Elk jaar dat hij al ouder wordt, win ik er ook een, en zo kunnen ze niet inlopen, dat knakt ze op den duur.'

'Maar hetzelfde gevoel hebt u toch tegenover degenen, die boven u liggen?'

'Zeker. Maar het zijn er maar drie. Inhalen kan ik ze niet, maar ik kan wachten. En intussen houd ik ze in de gaten. De weduwe Boltjens uit Schiedam is 102. Goed. Maar gisteren begon ze te hoesten. Dan heb de oud-zoeaaf Serremans in Bolsward. Een taaie bliksem, maar hij woont op het noorden, op een hoek. Dan heb je Van Loggem uit Venlo met dat houten been. Die heeft een voorsprong, want dat andere been, daar heeft hij geen omkijken meer naar. Maar hij heeft sinds de vorige week een bril nodig voor zijn kleine lettertjes, en een bril, dat weten wij honderdjarigen onder elkaar, is het begin van 't einde.'

'Wat doet u als u bovenaan staat?'

'Dan schei ik er mee uit. Het is er mij niet om te doen de markt te bederven, het jonge volk moet ook een kans hebben.'

Nu weet u alles. Ik dank u voor uw aandacht. ●